"CĂLĂTORIA SPRE MINE ÎNSĂMI" – ILEANA MĂLĂNCIOIU

Bianca CRUCIU
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: She is the voice of reality. Her creations are an authentic and real confesions.To understand Malancioiu's poetry means to read, to think and to understand divinity and reality. She lives in/through her poetry. Her poetry definitions and coordonations: Life, Divinity, Death, Hope, Life.

Keywords: universe, God, poems, artistic life, creations.

Omul nu este singur în Univers. Dumnezeu nu este o legend, este o realitate evidentă, relevantă, omniprezentă."Lumea aceasta este un câmp şi vremea vieţii noastre este o vreme de luptă"spunea Sf.Isac Sirul. Pentru a birui în această luptă, trebuie să fii neâncetat orientat spre Dumnezeu.[1]Există transcendenţă şi înţelesuri existenţiale. Dacă nu s-ar vorbi de înţelesurile existenţiale nu s-ar putea explica nici poezia şi cu atât mai puţin poetul.

Axiomatic vorbind" poezia este o formă de explorare a realităţii". Novalis spunea într-un mod personal despre acest lucru dând o orientare mistică teoriei lui Schelling. El o asociaza cu concepţia potrivit căreia poezia e vis şi basm „poezia e virtual identificată cu religia şi filozofia, iar poetul e considerat fiinţa umană cea mai desăvârşită.

Simţul poetic se aseamănă mult cu înclinaţia spre misticism.De aceea şi starea mistică, e indescriptibil şi indefinisabil"[2]. Dar conform moralei creştine „cea mai desăvârşită persoană" este doar Dumnezeu în primul rând şi apoi sfinţii. Omul poate prin Harul divin şi fapte bune să ajungă la îndumnezeire însoţit şi de efortul personal. El este o fiinţă perfectibila care tinde să evoluează spre a ajunge la perfecţiune. Iar în ce priveşte identificarea ei cu religia (creştinismul) şi filozofia, ideea novalisiana pare a fi puţin desueta, cu toate că religia este simţire, sentiment, afect, iar filosofia cugetare, gândire, raţiune. Tot el spunea că poezia este realul cu adevărat absolut. Este gândire, joc şi adevăr, aspiraţie într-un cuvânt, întreaga activitate liberă a omului. Poezia se întemeiază în întregime pe experienţă. El vrea să spună că totul e poezie, căpătând semnificaţie poetică şi cosmică.[3]

Mai târziu, Chateaubriand încerca să arate creştinismul ca fiind religia adevărată şi „religia cea mai poetică, cea mai umană, cea mai favorabilă libertăţii, artelor şi literelor." [4]E convins că marii scriitori şi-au pus istoria vieţii în operele lor şi că numai inima proprie o poţi zugrăvi bine. [5]Frumuseţea sau arta nu pot exista fără religie şi necredinţa este principala cauză a decadenţei.[6]

Religiozitatea unei poete/poezii este/nu este un act de curaj. Dar în ultimă instanţă acceptat ca încercare.De fapt nu este o aventură, este o realitate existenţială, etică şi de cunoaştere.

Ileana Mălăncioiu, face parte din categoria poeţilor care deşi se emoţionează în fata cuvântului reuşeşte să transmită emoţia în mod sublim.

---

[1] Vladimir Lossky,Teologia mistică a Bisericii de răsărit,ed.Anastasia,Bucuresti,p.232.
[2] Rene Wellek,*Istoria criticii literare moder*ne,ed.Univers Bucuresti,1974,vol.II.p,84.
[3] Idem,p.84.
[4] Ibidem,p.227.
[5] Ibidem,p.230.
[6] Ibidem.p.228.

BDD-A22185 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:42:39 UTC)

Ca şi un crez poetic personal poeta spune"credinţa, scrisul mi se pare prin el însuşi un fel de moarte a morţii şi de înviere a învierii". Într-un poem relevant „Nu pot să mă plâng" earecuoaşte:

Nu pot să mă plâng de foame, /(„n-am văzut niciodată un credincios cerşind pâine" zice evanghelistul, cum El se îngrijeşte de crinii şi păsările câmpului să aibă ce mânca, cu atât mai mult Se în grijeşte de omul creat după chipul şi asemănarea Sa).

Hrana mea din ceruri vine, /(denotă credinţa nestrămutată, hrana adevărată ce vine de Sus de la Dumnezeu) pentru putinţa de a vieţui şi puterea de a face binele

Dar mi-e teamă pentru zeul/(idolul, poate fi exponentul ispitei, care îndeamnă omul spre rău)

Ce *se va hrăni cu mine*. /(omul trebuie să aibă veşnic acea trezvie care să-l apropie de divinitate).

Sunt prea neagră, sunt prea tristă,
Jertfa mea poate să-i pară
Şi mai slabă decât este,
Şi mai rea şi mai amară.
Sângele-ar putea să-l verse
Într-un câmp frumos de maci,
Carnea ar putea rămâne
Să se-mpartă la săraci.(Nu potsa ma plang)

Călătoria introspectivă spre interioritatea sa, poate ţine de domeniul duhovnicescului, ca recunoaştere, regăsire personală care-i dă poetei motiv de imensă bucurie, după cum ea însăşi declară în cartea omagiala" Ileana Malancioiu De anima 75", bucuria de a rămâne un om liber.În interviuri/dialoguri omul se destăinuie, îşi deschide sufletul, îl deşartă spre lume, spre celălalt, din mărturisiri ne dezvăluie taine ascunse, caractere sau principii.

Fire simplă, luptătoare şi demnă, cu o personalitate puternică, Ileana Malancioiu este tenace şi o curajoasă de excepţie.

Deşi probabil impropriu spus şi într-un moment istoric literar neprielnic,poeta a fost catalogată de către Eugen Barbu ca fiind" fată venită de la ţară", (departe de noi gândul să credem că sintagma a fost folosită cu iz ofensator, nicidecum), aceasta nu putea constitui un impediment, ci din contră un atu în plus, pentru că toţi avem origini(sănătoase) ţărăneşti la ţară dealtfel. Rădăcina ţărănească poate ascunde în sine cele mai nobile virtuţi ale unui om. Această sintagmă fiind apostrofată altă dată chiar prin cuvintele poetei. În recenta carte menţionată mai sus susţine „eu cred că nu e atât de important unde ne naştem, ci cum dă Dumnezeu să ne naştem"[7].

Realistă şi adeseori tranşantă(în funcţie de situaţie) Marta Petreu, scrie despre Ileana Mălăncioiu, că este femeia care seamăna cu Antigona,"aşa cum Antigona nu se poate opri să-şi urmeze impulsurile morale, nici Mălăncioiu n-a putut decât să fie fidelă încărcăturii tragice pe care a conţinut-o şi a purtat-o viaţa întreagă. Cred că şi unicitatea operei ei poetice, cu sunet auster şi plin, din cel mai nobil metal, tot de aicea vine. Şi-a pretins să trăiască la nivelul la care scrie. Or, ea este un poet cît un munte, cît muntele pe care s-a străduit să-l urce".[8]În timp ce eruditul N.Steinhardt o defineşte ca pe o "Antigonă luptătoare, luptătoare cu neechitatea, luptătoare cu moartea, luptătoare înfrânta, dar nu îngenunchiată, în tragere de moarte, în zbucium şi angoasă."[9]Tot Marta Petreu nu se sfieşte să o catalogheze pe poetă în spiritul prieteniei care le leagă, ca fiind"cu o memorie hiperbolică a detaliului în jurul căruia

[7] *Interviu* realizat de Daniel Cristea Enache,interviu apărut în *Adevarul literar* si artistic,din 22 august 2001.din vol.op.cit.Ileana Mălancioiu.

[8] Ileana Mălăncioiu,*De anima 75*,ed.Paralea 45,Piteşti,2015,p.145.

[9] Ileana Mălăncioiu,*Vina Tragică*,ed.Polirom,eseu,Iaşi,2013,p.308.

BDD-A22185 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:42:39 UTC)

secretează, ca o *margaritana margaritifera* în jurul grăuntelui de nisip, o adevarată mică perlă literară(una elogioasă sau,dimpotrivă, una veninoasă),cu o sfătoşenie de ţărancă deşteaptă şi înţelepţită de viaţa care ăi-a etalat peripeţiile sub ochii ei ,cu o conştiinţă profesională şi a valorii proprii de mare scriitor(şi încă de scriitor care se ştie inatacabil, deoarece nu i-a făcut vechiului regim decât greutăţi).”[10]

Poeta deţine Bunul simţ românesc autentic al celui care are” cei şapte ani de acasă”, traduşi prin: frică de Dumnezeu (credinţă), bun simţ şi ruşine de oameni, primind de la părinţii modeşti o educaţie sănătoasă, care îi permite să devină o personalitate distinsă, apreciată şi respectată de toţi, indiferent de cultură.

Despre faptul că s-a născut la ţară şi nu avut norocul de a se naşte într-o familie de intelectuali, poeta spune cu un patetism plin de demnitate că “am regretat că am fost adusă pe lume într-o casă în care nu era decât Biblia şi câteva cărţi religioase şi că am descoperit târziu bucuria lecturii.[11]

La ţară în trecut biblioteca fundamentală a ţăranului român cuprindea doar cele şaizeci şi şase de cărţi incluse într-una singură, Biblia, dar care pentru el constituia centrul ştiinţei, al lumii, al credinţei, al Adevărului pentru că acolo trăia, vieţuia şi le vorbea Însuşi Dumnezeu. Modesta lor biblioteca era izvorul înţelepciunii, trăirii şi existenţei lor pe pământ.

Altă dată vine să întregească cele spuse completând ” în casa în care m-am născut nu existau cărţi. Mama fusese premianta, dar, ca toate fetele de ţărani de vârsta ei, după ce a terminat cele patru clase obligatorii nu a fost dată mai departe la şcoală (...) De citit nu citeşte decât Biblia şi alte câteva cărţi religioase, dar pe acestea aproape că le ştie pe dinafară.De la ea cred că am moştenit credinţă.”

Ca o încununare şi dovedire-mărturisire a credinţei pe care o avea Ileana Mălăncioiu erau faptele generate de această” Credinţă. ”Credința fără fapte moartă este” spune evanghelistul. Credinta, postul şi milostenia,alături de rugăciune sunt cele care mântuiesc. În acest context ne spune că “în copilărie, ţineam cu sfinţenie toate posturile deşi eram slabă de mi se puteau număra coastele. Pentru mine, în Vinerea Patimilor chiar era răstignit Hristos, iar în noaptea de Paşti chiar Învia (deşi ştiam că totul se petrecuse în urmă cu aproape două milenii).

Aceste cuvinte ale Ilenei Malancioiu pot fi considerate o vie şi puternică mărturisire de credinţă autentică în Hristos. Este dovada vie a trăirii profunde a adevărurilor hristice şi tainice.

De o modestie proverbială, Ilenei Malancioiu nu-i este uşor să vorbească despre sine, cum îi este şi mai greu să vorbească despre poezia ei. Această modestie primită în dar încă dela naştere face loc şi celorlalte virtuţi care-i întregesc personalitatea demnitatea, bunul simţ, iubirea, bunătatea, pacea.

“M-am născut cu o fire sociabilă şi generoasă[12], altruistă. Vine să întărească în acest sens chiar mărturia poetei în care spune că “mai târziu când eram trimisă cu vaca la păscut îi adunăm în grădina noastră pe toţi prietenii mei cu vitele lor şi în câteva ceasuri era tocită ca-n palmă. Oricât aş fi încasat-o pentru asta, până în toamna următoare uităm şi făceam la fel”.Prin aceasta ipostaziere a altruismului, fapta Ilenei Malancioiu se aseamănă cu faptele Sf. Cuvioase Paraschiva care era modelul desăvârşit al altruismului, al iubirii de celălalt.

În ideea sublinierii, a cunoaşterii şi descoperirii adâncimilor ascunse şi uneori insondabile ale operei sale, o serie de critici de marcă au scos la lumină bogaţia ideatică şi artistică a creaţiei Ilenei Mălăncioiu.Voci de marcă precum Nicolae Manolescu sau Eugen

[10] Ileana Mălăncioiu,*Op.cit*.p.139.

[11] Idem,Daniel Cristea Enache,*Adevărul literar* artistic,22 august 2001.

[12] *Conversații cu Marta Petreu*,Interviu apărut în revista *Apostrof*,în 1997,din vol.op.cit.Ileana Mălăncioiu.

BDD-A22185 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:42:39 UTC)

Simion au trasat jaloane obiective în cercetarea sub diverse aspecte a operei acestei impresionante Antigona de Romania.

Poeta calculează tot ce se află în jurul ei cu minuţiozitate şi cu afecţiune, pătrunde atât cu raţiunea cât şi cu sufletul (sentimentul) contemplând şi degajând mai apoi la final produsul poetic.

Reputatul critic Iulian Boldea, într-un studiu de dată recentă despre Ileana Mălăncioiu prin acurateţea, meticulozitatea şi fineţea excursului său critic, caracteristic, remarca faptul că "poeta şi-a configurat de-a lungul timpului un univers poetic de o frapantă singularitate ca viziune, stil şi atitudine. Carţile ei ilustrează imaginea unei constiinţe ultragiate scindate între vocaţia clarităţii interioare şi dizarmoniile unei lumi ieşite din matcă. Atitudinea lirică predilectă este una a retragerii într-un univers al intimităţii dominat de solitudine în versuri translucide şi agonice, iluminate de palorile thanatosului şi tentate în egală măsură, de puritatea originalităţii.[13]

Într-o altă ordine de idei, mai mult decât un spirit obiectiv, dar de o extrem de meticuloasă obiectivitate şi precizie în afirmaţii şi argumentări, experimentatul critic Alexandru Cistelecan sesizează că"toată lumea a observat –şi pe drept cuvânt-că poeta vine dintr-o rusticitate magică şi neguroasă, dintr-o lume de ritualuri şi rituri ce ies dintr-un substrat de ancestrale.Nu decorul, nu "universul"poeziei e nou; nouă e acuitatea cu care sunt reactualizate riturile şi, mai ales, descripţia acestora."[14]

Simbolurile sunt de mare valoare în poezia ei, ea ştiind foarte bine definiţia ei şi cum poate să o facă să vieze şi să vibreze,să fie reală apoi transmisibilă cu întreg arsenalul de trăiri şi sentimente pe care le înglobează.

Bogăţia versului, pulsul lăuntric al lui, este dat bineînţeles de intensitatea trăirilor poetice în funcţie de temă, motiv, mesaj. Fiecare vers la un moment dat poate transmite ceva al lui specific, original, ne mai spus până acum, unic

Cuvintele de cele mai multe ori sugerează o simetrie perfectă.

Poezia ei este o poezie de factură intelectuală, chiar regală, de o mare plasticitate artistică. Deţine un discurs descriptiv uneori[15]dens, concentrat, dar unit alteori dar toate filtrate într-un concept pur personal (al creaţiei) plin de originalitate şi vădit de viziunea personală şi de sentimente dintre cele mai umane. Dacă ar fi să creăm un tablou plastic al poeziei Ilenei Malancioiu, îndrăznim să o comparăm cu un munte pe care-l urci într-o zi cu ceaţă iar soarele apare când eşti aproape de vârf. Muntele este un simbol tipic al poeziei sale, dar mai cu seamă este un simbol biblic[16]. El atinge cerul iar urcarea lui este un act religios. Este primul sanctuar şi primul altar, dar poate fi luat şi ca centrul sau, axul lumii. Vântul ca simbol asociat muntelui se învârte în jurul lui trimiţându-i cununa de nori, subliniind caracterul său regal. Biblia le-a dat cuvântul munţilor pentru ca să poată dezvălui misterul Celui de Sus, singurul Dumnezeu.

Întrebată dacă creştinismul poate salva poezia –poeta răspunde:"poezia adevarată este ca şi credinţa, un fel de moarte a morţii şi de înviere a învierii. Dacă poezia împlineste visul poetului de a-şi supravietui o vreme, credinţa face ca morţii să nu-i urmeze neantul, ci intrarea în veşnicie. Credinţa pune accentul pe latura divină a lui Hristos, poezia pe cea omenească. Dar şi una şi cealaltă trebuie să aibă în vedere fiinţa vie a Mântuitorului Hristos care se jertfeşte pentru păcatele oamenilor călcând peste moarte cu moartea Sa."[17]

---

[13] Iulian Boldea,*Ileana Mălăncioiu-Poetica Traumei*,în *Romania Literară*,nr11/2015.

[14] Ileana Mălăncioiu,*Op.cit.*p.193.

[15] Alexandru Muşina,*Paradigma poeziei moderne*,ed.Aula,Braşov,2004,p.9.

[16] Maurice Cocagnac,*Simboluri biblice,Lexic teologic*,ed.Humanitas,1997,p.107.

[17] Ileana Mălăncioiu,Op.cit.p.99.

BDD-A22185 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:42:39 UTC)

Încununată de talentul poetic care irumpe prin orice poem al său, dar și de gândirea filozofică sedimentată constructiv undeva la granițele secrete ale sufletului și eului sau poetic, Ileana Mălăncioiu mărturisește că nu a încetat să scrie poezie(...)dar continuă perpetuu calatoria spre sine, care îi dă o imensă bucurie. Aceea de a rămane un om liber.

The research presented in this paper was supported by the European Social Fund under the responsibility of the Managing Authority for the Sectoral Operational Programme for Human Resources Development , as part of the grant POSDRU/159/1.5/S/133652.

BIBLIOGRAFIE

1.Cocagnac,Maurice,*Simbolurile Biblice,LexicTeologic*,ed.Humanitas,1997.
2.Lossky,Vladimir,*Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*,ed.Anastasia,București.
3.Mușina,Alexandru,*Paradigma poeziei moderne*,ed.Aula,Brașov,2004.
4.Mălancioiu,Ileana,*De Anima*,75,ed.Paralela45,Pitești,2015.
5.Mălăncioiu,Ileana,*Vina tragică*,ed.Polirom,Iași,2013.
6.Wellek,Rene,*Istoria criticii literare moderne*,ed.Univers,București,1974,vol.II.

BDD-A22185 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 18:42:39 UTC)